

Стручни рад

Петар Ђ. РАЈЧЕВИЋ*

Учитељски факултет у Призрену, Универзитет у Приштини

ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“ У ЖЕРОВНИЦИ

Апстракт: У периодима мира и слободе српски народ је настојао да организује све сфере друштвеног живота ради напретка свог подмлатка, читавог становништва и изградње своје државе у складу са потребама времена. Показује се да је тако и у случају отварања школе у Жеровници, код Звечана, после Првог светског рата. Основна школа у овом месту почела је са радом 1921. године у просторији приватног власника. Јасно је да у то време није било ни најосновнијих услова потребних за рад. Ваљало их је стварати „у ходу“. То је један од разлога да ни ученика није могло бити много у то време. Зна се да је поменуте године школу похађало 19 дечака са подручја Жеровнице, Бановог Дола, Сенда и осталих села у окружењу. Пошто се до тада морало ићи у школу у Бањској ово је ипак представљало помак и олакшање за децу и њихове родитеље. До почетка Другог светског рата саграђена је нова школска зграда са станом за учитеља. Школа је отворена 1925. године. Имала је једну велику учионицу, већи ходник и стан за учитеља. У тој школској згради наставу су школске 1940/1941. године похађала 63 ученика, од којих је било 25 девојчица. У новом, Другом светском рату опет наступају тешкоће и све оно што иде уз рат. Године 1964. завршени су радови на новој школској згради, у којој се уз повремена реновирања настава одвија све до данас.

Кључне речи: Жеровница, основна школа, Свети Сава, ученик, наставник (учитељ).

УВОД

Радуј се многострадални
муже мудрени,
српски учитељу
и нам наставитељу...
(Кораћ 1997: 175)

Писменост и рад на просвећивању народа кроз његов подмладак одавно су схваћени као неопходни предуслови за благостање и напредак заједнице у којој се живи. Када су то историјски и материјални услови дозволели, дошло је до реализације те идеје и у Жеровници. Основна школа

* ванредни професор, petar.rajcevic@pr.ac.rs

у Жеровници почела је са радом 1921. године у приватној кући („хану“) без основних услова за рад. Школу је похађало 19 ученика (дечака). До тада су дечаци са подручја данашњих села Жеровница, Банов До, Сендо и осталих села у околини путовали у Бањску. Прва учитељица звала се Даница Бабовић. Наредне, 1922. године, број ученика се повећао на 26. Међу њима појављују се и девојчице. За учитеља долази Захарин Стефанов, по-реклом Рус. Године 1923. долази учитељ Вукомир Поповић из Рајетића. Он остаје у школи у Жеровници до почетка Другог светског рата 1941. године. На иницијативу овог учитеља подиже се прва школска зграда на земљишту које је бесплатно уступио Славко Миловић. Градњи школског објекта су се придружили и остали мештани. Школа је отворена 1925. године. Имала је једну велику учионицу, већи ходник и стан за учитеља. У тој школској згради наставу су школске 1940/1941. године похађала 63 ученика, од којих је било 25 девојчица. Нове тешкоће за рад школе наступају са Другим светским ратом чије се последице осећају и након његовог завршетка. Упорним радом и залагањем становници Жеровнице успели су да саграде нову школску зграду. У њој се и данас одржава настава на савремен начин.

ДЕФИНИСАЊЕ ОСНОВНИХ ПОЈМОВА

Основни појмови за потпуније схватање рада су: Жеровница, основна школа, Свети Сава, ученик, наставник.

Насеље Жеровница у својој књизи *Косово* Атанасије Урошевић помиње као „с. код К. Митровице“ (Урошевић 2006: 363). Удаљено је 4 километра северозападно од Звечана на путу за Зубин Поток. У другом извору налазимо да је „удаљено 7–8 км североисточно од К. Митровице, на левој страни Ибра“ (*Задужбине Косова и Мейхохије* 2016: 451). Сместило се у долини Козаревске реке. Куће се простиру на обе стране реке између Видовог и Спасојевог брда. Жеровница се помиње у Светостефанској повељи краља Стефана Милутина из 1313. године као село које је даровано манастиру Бањска. У турско време Жеровницу су називали „Жрновница“. „Губитак политичке самосталности и сталне миграције несумњиво су имале велике последице и на просветни живот српског живља“ (Чановић 1976: 9). У турском попису становништва из 15. века, тј. из 1455. године пописана је 31 хришћанска кућа. Тај број се смањује, нарочито после Велике сеобе Срба 1690. године. До повећања броја српског становништва долази крајем 18. века. Процењује се да данас у селу живи око 700 становника. У селу постоји црква са старим гробљем. У поступку изградње је и нова црква, манастир. Од 1921. године постоји и основна школа.

Основна школа (Grundschule, Volksschule; начальная школа) је „обавезна општеобразовна школа која представља основу целокупног школског система, тј. основу за свако даље школовање“ (Баковљев 1999: 67). Она узима посебно место у васпитно-образовном систему сваке земље на свету. Посматра се као главни носилац дела општег васпитања и образовања нације. Наставни програм за основну школу мора бити тако урађен да испуњава ове полазне основе. Понекад се израз „основно школство“ користи као синоним за синтагму „обавезно школовање“.

За време настанка у робовласничком друштву школа је означавала доколицу и изједначавана је са нерадом, испуњавањем слободног времена одређеним активностима. Била је намењена само деци владајуће класе. У периоду нововековне Србије школа настаје из потребе за правдом и правом у хаотичним друштвеним приликама, за организовањем реда те изграђивањем и учвршћивањем државе. Да би створили добре законе и могли да суде по њима, било је потребно, пре свега, да постоји довољан број писмених, образованих људи. С обзиром на то да их у том тренутку, из оправданих разлога, није било, требало их је створити. Зато су, уз многе напоре, организоване мале, нормалне или народне школе.

У прошлости основна школа је трајала три или чешће четири године. За Србију је то важило до 1945. године. У поратном раздобљу она доживљава корените промене. Дешава се процес продужавања школске обавезе са четворогодишње на шестогодишњу, седмогодишњу и осмогодишњу. Од 1950/51. школске године озакоњено је обавезно осмогодишње основно школовање. Основна школа је садржајно обогаћена и њена васпитнообразовна структура обухвата: наставу, слободне активности, здравствену заштиту и општу културну и јавну делатност школе. Васпитно-образовни процес се модернизује увођењем нових метода и поступака. Долази до постепеног отварања школе потребама друштвене средине.

Основно школовање у Србији је обавезно, јединствено и опште. Основно образовање је бесплатно. Осим тога сва школска деца имају бесплатно здравствено осигурање. Школе су у близини места становања ученика (до пет километара), а ако су удаљеније, мора им бити омогућен превоз.

Свети Сава (Растко Немањић) (1175 – 14. јануар 1236) – најмлађи је син великог жупана Стефана Немање и његове жене Ане. Одрекао се власти „над једним делом Хума (Херцеговина), малом облашћу коју је, по дворском обичају, добио од оца на управу већ у својој петнаестој години да би тако од малих ногу научио владати земљом“ (Парлић Божовић 2015: 63). Било је то 1190/1191. године и 1192. године „тајно одлази на Атос (Света Гора) са једним руским калуђером, чврсто одлучивши да се закалуђери“ (Трнавац 2012: 505). Замонашио се у грчком манастиру Ватопеду. Добио је монашко

име Сава. На Светој Гори Сава је учио грчки језик и проучавао постојеће списе из манастирских ризница. „Године 1197. придружиће му се и отац Стефан Немања“ (Трнавац 2012: 505): са оцем, монахом Симеоном „успео је да од византијског цара издејствује дозволу за обнављање Хиландара – 1198. основан је као српски манастир“ (ур. Пијановић 2014: 666). У обновљеном манастиру монах Симеон је преминуо 13. фебруара 1199. године. У то време Хиландар је постао најзначајнији центар српске духовности. Сава пише књиге и припрема око 200 монаха за каснији рад у Србији. У време борби за власт између браће Стефана и Вукана, Сава је, преносећи очеве мошти из манастира Хиландара у манастир Студеницу 1207. године, успео да помири завађену браћу. „Помагао је брату Стефану обављајући успешне дипломатске мисије, али је незадовољан његовим окретањем западним центрима, опет отишао у Хиландар“ (ур. Пијановић 2014: 666). После проглашења српске краљевине у Никеји, успео је да обезбеди аутокефалност српске цркве 1219. године. Годину дана касније, 1220. године постао је први српски архиепископ. У манастиру Жича био је центар нове архиепископије. Успоставио је црквену организацију у Србији и саставио Законоправило (дуго је називано и Крмчија). Сам Свети Сава „у првој реченици истиче да је реч о *Законоправили*, што је настало по узору на грчку сложеницу *νομοκάνων*, казујући тиме да књига садржи, у основи, грађанске законе (*νόμους*) и црквена правила (*κανόνες*)“ (Петровић 2004: XI). Петровић о томе пише и у својој књизи *Црквенограђански значај Законоправила светиога Саве* и каже да је ово дело „раније у литератури погрешно названо 'Крмчија'“ (Петровић 2013: 7). Законоправило је омогућило успостављање аутокефалне архиепископије у Србији. Она је српским црквеним поглаварима донела право да сами крунишу српске краљеве, тако да је престала потреба за тражењем круне од римског папе.

Манастири су постали снажни просветни, културни и медицински центри средњовековне Србије. Две године пред упокојење, 1234. године, Сава је одредио себи заменика (оданог ученика Арсенија) и одступио са чела српске цркве. Одлучио је да крене на своје друго путовање по Истоку. Посетио је Палестину, Александрију, Синај. На повратку у Србију задржао се на двору бугарског краља у Трнову. Ту се разболео и преминуо 14. (27) јануара 1236. године. Био је сахрањен у Цркви Светих четрдесет мученика. Краљ Владислав пренео је његове мошти 1237. године у Србију и сахранио их у манастиру Милешеви. Турци су (Синан-паша према наређењу султана) Савине мошти 1594. године узели из манастира, однели их и спалили на Врачару у Београду. Тим чином још више су прославили Светог Саву. Први пут школска слава у част Светог Саве прослављена је 1735. године у Сремским Карловцима. Кнез Милош Обреновић одредио је 1823. године да дан Савине смрти све школе у Србији прослављају као школску славу.

Многе школе с поносом носе име овог великог српског светитеља и просветитеља. Једна од њих је и школа у Жеровници, којом се поноси сваки њен ученик.

„Ученик“, старији израз „ђак“, један је од три основна фактора наставе (најчешће замишљаних и приказиваних у облику дидактичког троугла). Све карактеристике појединих друштава рефлектују се и на ученика, као биће у процесу формирања и социјализације. Уз наставникову помоћ и самосталне активности ученик (ђак) усваја знања, формира навике и изграђује потребне способности. Тежи се његовој хуманизацији, субјекатској позицији, поштовању иницијативе, уважавању и равноправном положају у односу на наставника. Ово посебно долази до изражаја у постпедагошком добу, када се све више пише и говори и о антипедагогији, амикацији, равноправним, пријатељским односима деце (ученика) и одраслих (родитеља, учитеља, наставника) у демократским друштвима:

„Стваралачка концепција савремене наставе подразумева максимално уважавање личности ученика. Томе посебно доприноси уважавање разлика међу ученицима. Најчешће се ради о следећим разликама: физичка својства ученика, пол, интелектуалне способности и способности за учење; ниво предзнања; интересовања и потребе; мотивација; увјерења, ставови и вриједности; социјалне компетенције, однос према раду и сл.“

(Микановић 2017: 164).

Добар наставник све то уважава и поставља се тако да се сваки ученик осећа угодно и срећно.

Реч „наставник“ Трнавац изводи из речи „наставити“. „Основа за реч наставник, произашла је из речи 'наставити': показати пут, усмерити, водити путем, упутити. Наставник је, дакле, 'наставитељ', онај који показује пут“ (Трнавац 2012: 348). Данас се под тим појмом разуме „особа која већ зна и уме све оно чему треба да научи ученике и оспособљена је за поучавање, за организовање и обављање наставе“ (Баковљев 1999: 55). Без поучавања наставника (учитеља) и самосталног учешћа ученика не може бити успешног учења и стицања за све компликованији и сложенији живот потребних знања, способности и навика. У једном историјском периоду дошло је до удаљавања од речи „учитељ“ и до њеног потискивања другим „модернијим“ изразима. „Реч *учиџељ*, са незнатним фонетским модификацијама, постоји у свим словенским језицима и означава лице које изводи наставу *на свим нивоима њредуниверзитетској образовања*“ (Фекете–Ђупић–Терзић 2005: 115). Данас је овај појам „рехабилитован“ и на учитељским факултетима у Србији. „Учитељ ваља да у исто време буде и васпитач. Он треба да деци образује разум, да им облагороди душу и да их упуту како да буду у свако доба вољни за све оно што је добро. Сва средства којима се васпитач може послужити могу се свести на следеће: реч и пример“ (Парлић Божовић 2015: 139).

С обзиром на то да се све развија и мења и наставник (учитељ) има дужност, а добро је кад има и изграђену потребу и унутрашњу, сопствену тежњу (мотивацију) да се стално стручно усавршава и неуморно самообразује.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ УЧЕНИКА У ЖЕРОВНИЦИ ОД 1921. ДО 2017. ГОДИНЕ

О српским школама на Косову у деветнаестом веку писао је, између осталих, проф. др Светозар Чановић. Он наводи податак да је ослобођење од турске власти „затекло на Косову 51 основну школу са 85 учитеља. Радило је и неколико продужних школа, једна нижа трговачка школа, поред Богословско-учитељске школе у Призрену која од оснивања није имала дужих прекида у свом раду“ (Чановић 1976: 55). Представници власти Отоманског царства дуго су се борили „против ширења просвећености код српског народа...“ (Вукадиновић–Боговац 2001: 55). У двадесетом веку, посебно његовој другој половини, основном образовању и образовању уопште на простору Косова и Метохије посвећује се посебна пажња. Основно образовање посматрано је као битна основа за рад или наставак усавршавања на следећим, вишим нивоима образовања. Друштвени систем посматрао је човека као градитеља, бранитеља државе и управљача повереним му средствима за производњу и другим питањима. Недовољно образован појединац те захтеве није могао адекватно да испуни. У овом чланку занима нас само рад основне школе у Жеровници, која се налази поред познатијег Звечана, од њеног оснивања до краја школске 2016/2017. и 2017/2018. године.

До 1921. године мањи број деце из села Жеровница, Банов До, Сендо и других, чији родитељи су желели да их школују, ишла су у Бањску у којој је школа основана и успешно ради од 1913. године. Радило се искључиво о дечацима. „Основна школа у Жеровници је почела са радом 1921. године са 19 ђака у приватном хану без основних услова за рад“ (Годишњи програм рада 2017: 1). Децу је учила учитељица Даница Бабовић – прва учитељица у овом месту.

Већ наредне, 1922. године број ђака се повећао. Било их је 26. Међу њима се појављују и девојчице. Учитељ је био Захарин Стефанов пореклом из Русије. У Краљевини Србији нашао је уточиште после Октобарске револуције. Ни овај учитељ није се дуго задржао у Жеровници.

Године 1923. за учитеља долази Вукомир Поповић из Рајетића и ту остаје до 1941. године. На његову иницијативу дошло је до организовања становника Жеровнице који успевају да саграде прву школску зграду на земљишту које је поклонио мештанин Славко Миловић. Школа је отворена 1925. године. Имала је једну велику учионицу, већи ходник и стан за учитеља. Овај школски простор задовољавао је образовне потребе до почетка

Другог светског рата. Зна се да су школске 1940/1941. године наставу похађала 63 ученика од којих су 25 биле девојчице. Током Другог светског рата школа је са прекидом радила само 1942/1943. школске године. Тада су наставу похађала 32 ученика од којих је било 10 девојчица.

После завршетка Другог светског рата Косово и Метохија били су „најзаосталији део Србије и Југославије. Та заосталост се огледала на свим пољима: економском, здравственом, просветном, образовном, културном, спортском и сваком другом“ (Пелевић 2005: 371). Чињени су напори да се то измени. Године 1944. започела је обнова школе у Жеровници која је у рату оштећена. Процена оштећености била је 70 %. Наставни рад обновљен је 1945. године. Нови учитељ Веселин Веселиновић био је родом из Пећи. Због пораста броја ученика на 68 указала се потреба за још једним учитељем. Долази учитељица Наталија Родић. Од тада школа има два одељења.

Школске 1945/1946. године број ученика је порастао на 113. Следеће, 1946/1947. школске године број ученика је опет повећан. Било их је 129. Девојчица је било 42. Појавила се потреба за новим учитељима тако да долази Александар Поповић, син предатног учитеља Вукомира Поповића.

Из године у годину бележен је пораст броја ученика у школи. То је условило потребу за изградњом нове, пространије, школске зграде. На основу одобрења општине Косовска Митровица, која је преузела бригу о школству после укинуте општине Бањска, 1959. године грађевинско предузеће Новоградња из Пријепоља започело је изградњу нове школе поред зграде постојеће, старе школе. Како су радови споро напредовали у току 1963/1964. године ђаци су одлазили у село Банов До. Настава се одвијала у приватној кући.

До свечаног отварања нове школске зграде дошло је у јесен 1964. године. Школа је према важећем закону устројена као осморазредна школа. На основу одлуке СО Косовска Митровица постала је тзв. „истурено“ (издвојено) одељење Основне школе „Вук Караџић“ из Звечана.

Број ђака у школи се и даље повећавао. Највише их је евидентирано 1970. године – 260. У то време у појединим разредима формирана су по два одељења. Након тога периода почиње постепено да опада број ученика. У једном периоду било их је 165.

Школа је добила самосталност 1984. године. Тада јој је одлуком СО Косовска Митровица додељен назив Основна школа „Љубиша Орловић“. Након поновног почетка рада Општине Звечан школа је добила назив Основна школа „Свети Сава“.

До данас (2017. и 2018. године) школа ради у школској згради изграђеној 1964. године, с тим што је неколико пута реновирана.

У овој васпитно-образовној установи од 1921. до 2017. године радила су 72 учитеља и наставника. Укупан број ђака који су похађали и успешно завршили своје основно школовање у овој школи је 12 хиљада.

Слика 1. Основна школа „Свети Сава“ у Жеровници, 2017.

Школа се поноси својим бившим ученицима који су се потврдили као поштени и вредни људи. Сви су успешни у многобројним пословима и занимањима којима се баве. Посебно се могу споменути неки од њих: Милица Јефtimiјевић Лилић (28. 08. 1953), књижевник, уредник и тв критичар, професор и Бранкица Радосављевић, лекар. Као врсне хирурге народ овог краја памти Горана Ристовића и Радована Млађовића који, нажалост, нису више међу живима. Низ би могао да се настави бројним именима просветних и радника других делатности.

Зграда Основне школе „Свети Сава“ у Жеровници има укупно 2050 м² школског простора. Од тога 1740 м² односи се на унутрашњи искоришћени простор. Остатак површине чине котларница која се налази уз школски објекат.

Школа има 8 учионица површине 60 м². Све су у добром стању и опскрбљене су потребним инвентаром. Већим делом учионице су обогаћене новом, недавно набављеном опремом: ученички столови (клупе), столице за ученике, столови за наставнике, школске табле, пројектор и два рачунара. Школа поседује два кабинета. Један је намењен за физику и биологију, хемију и техничко образовање, географију и историју. Други кабинет користи се за информатику, музичку и ликовну културу.

Од осталих просторија у школи се налазе: наставничка зборница, канцеларија директора, кацеларија педагога и канцеларија психолога, шефа рачуноводства и секретара школе, просторија за помоћно особље и просторија за ноћне чуваре. Унутар школске зграде налази се и шест исправних тоалет кабина које се редовно одржавају и опремају.

Сопствена школска котларница подешена је на чврсто гориво. Године 2013. унутрашњост котларнице је преуређена. Постављена је фасада. Створени су услови да ова котларница ради безбедно. Потребна средства за ове сврхе редовно се дистрибуирају од стране локалне самоуправе из Звечана.

Основна школа „Свети Сава“ у Жеровници уступила је једну просторију обданишту „Лане“ из Звечана за извођење васпитно-образовног рада за децу са овог простора који се редовно одвија.

У школском дворишту поред школске зграде налази се објект Дома културе „Божидар Божовић“, који је у потпуности преуређен. Од органа општине Звечан добијена је сагласност да школа овај објект користи као салу за физичко васпитање и за друге активности у корист ученика школе. Међутим, овај објект се још увек не води као физкултурна сала јер нема потребне опреме да се организује настава.

Школа поседује 4 ара школског дворишта и око 60 ари школског простора који се налази поред школске зграде и који се редовно обрађује. У ранијем периоду уређено је школско двориште и читав тај простор редовно се одржава. Постоји план и намера руководства школе да се огради целокупна школска имовина и спрече штете до којих повремено долази.

Животну средину која је еколошки чиста у последње време нарушава чињеница што се школска зграда налази поред сада главног прометног пута Косовска Митровица – Зубин Поток. Раније се саобраћај одвијао преко јужног дела Косовске Митровице. Због тешке политичке ситуације преусмерен је, тако да главни пут води поред школе. Осим штетних гасова, повећан је ризик по безбедност ученика школе. На иницијативу директора школе у близини зграде постављени су лежећи полицајци, како би се на тај начин смањило ризик и утицало на безбедност ученика. Још увек, упркос захтевима одговорних из школе, нису постављени адекватни саобраћајни знаци у близини школске зграде. Ученицима који долазе у школу из околних села омогућено је путовање аутобусом „Колашин превоза“ из Зубиног Потока.

Број ученика у школи се у последње две деценије знатно смањује због слабог наталитета, лоше материјалне ситуације, политичке несигурности и неизвесности и све учесталијег исељавања становништва у веће градске центре на простору уже Србије.

У 2015/2016. школској години наставу је од 1. до 8. разреда укупно похађало 119 ученика. Постигнут је следећи успех: I разред: успешно савладали 4, савладали 9, укупно 13; II разред: одлични 9, врло добри 1, добри 1, укупно 11; III разред: одлични 7, врло добри 5, укупно 12; IV разред: одлични 9, врло добри 6, добри 2, укупно 17; V разред: одлични 11, врло добри 3, добри 6, укупно 20; VI разред: одлични 11, врло добри 6, добри 2, укупно 19; VII разред: одлични 6, врло добри 7, добри 5, укупно 18; VIII разред: одлични 4, врло добри 4, добри 1, укупно 9. Укупно одличних 57, врло добрих, 32, добрих 17.

На крају школске 2016/2017. године, из табеле која следи, видљиви су следећи резултати:

ИЗВЕШТАЈ
О УСПЕХУ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ " СВЕТИ САВА " У ЖЕРОВНИЦИ НА КРАЈУ II ПОЛУГОДИШТА ШКОЛСКЕ 2016/2017. ГОД

РАЗРЕД	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
БРОЈ ОДЕЉЕЊА	1		1		1		1		1		1		1		1		8	
БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА																		
Разред	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА	
Пол	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Број успелих ученика	8	4	12	6	7	13	6	6	12	7	5	12	9	8	17	11	9	20
Број испушених ученика	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Број успелих у току ликовне год.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укупно уч. на крају полугодишта	8	4	12	6	7	13	6	6	12	7	5	12	9	8	17	11	9	20
УСПЕХ УЧЕНИКА																		
Одлични (1 Успешно савладао)	7	2	9	3	5	8	4	6	10	4	3	7	2	6	8	3	7	10
Врло добри (1 савладао)	1	2	3	3	2	5	1	1	1	3	2	5	6	3	2	5	4	3
Добри (1 делимично савладао)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	1	2	3	5	1	5
Довољни	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО са позитивним успехом	8	4	12	6	7	13	6	6	12	7	5	12	9	8	17	11	9	20
Недовољни са једном слабом	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Недовољни са две слабе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Недовољни са три слабе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО са недовољним успехом	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
НЕОЦЕЊЕНИ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
ИЗОСТАЦИ																		
Оправдани изостаци	118		176		110		172		309		527		425		769		2600	
Неопрдани изостаци	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	23	
УКУПНО изостанак	118		176		110		172		309		527		425		792		2623	
Опomenа одељњског старешине	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укор одељњског старешине	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укор одељњског већа	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укор директора школе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укор наставничког већа	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО изречених дисциплина	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ

Милић Стана

Табела 1. Извештај

Током школске године и на њеном крају наставу су редовно похађала 124 ученика. Од тога 63 дечака и 61 девојчица. Ни у једном разреду није било ни уписаних ни исписаних ученика током године. Зато је укупна бројност ученика и њихов пол на крају школске године једнак стању са почетка.

По разредима подаци су следећи: I свега 12 ученика (8 м, 4 ж), II свега 13 (6 м, 7 ж), III свега 12 (6 м, 6 ж), IV свега 12 (7 м, 5 ж), V свега 17 (9 м, 8 ж), VI свега 20 (11 м, 9 ж), VII свега 18 (7 м, 11 ж), VIII свега 20 (9 м, 11 ж).

Постигнут је следећи успех по разредима: одличних (I успешно савладао) I разред 9 (7 м, 2 ж), II разред 8 (3 м, 5 ж), III разред 10 (4 м, 6 ж), IV разред 7 (4 м, 3 ж), V разред 8 (2 м, 6 ж), VI разред 10 (3 м, 7 ж), VII разред 10 (2 м, 8 ж), VIII разред 8 (0 м, 8 ж). Свега одличних (I успешно савладао) 61 (18 м, 43 ж), врло добрих (I савладао) I разред 3 (1 м, 2 ж), II разред 5 (3 м, 2 ж), III разред 1 (1 м, 0 ж), IV разред 5 (3 м, 2 ж), V разред 6 (6 м, 0 ж), VI разред 5 (3 м, 2 ж), VII разред 7 (4 м, 3 ж), VIII разред 7 (6 м, 1 ж). Свега врло добрих (I савладао) 36 (26 м, 10 ж). Добрих (I делимично савладао) I разред 0 (0 м, 0 ж), II разред 0 (0 м, 0 ж), III разред 1 (1 м, 0 ж), IV разред 0 (0 м, 0 ж), V разред 3 (1 м, 2 ж), VI разред 5 (5 м, 0 ж), VII разред 1 (1 м, 0 ж), VIII разред 5 (3 м, 2 ж). Свега добрих (делимично савладао) 15 (11 м, 4 ж). Довољних од I до VIII разреда није било. Укупно са позитвним успехом оцењено је 112 ученика (55 м, 57 ж).

На крају школске године било је 2600 оправданих часова изостанака и 23 часа неоправданих изостанака. Сви неоправдани часови евидентирани су у VIII разреду. Укупно је било 2623 часа изостанака.

Није постојала потреба за изрицањем ниједне предвиђене дисциплинске мере (опомене, укори). То је најсигурнији знак да су ученици задовољни условима рада у школи и наставницима који их уче.

На крају школске 2017/2018. године из табеле која следи видљиви су следећи резултати:

ИЗВЕШТАЈ
ИЗ ОБЛАСТИ
РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
СРЕЊИ САБА
246

ИЗВЕШТАЈ
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ "СРЕЊИ САБА" У ЖЕРОВНИЦИ НА КРАЈУ II ПОЛУГОДИШТА ШКОЛСКЕ 2017/2018. ГОД

БРОЈ СТАРЕ УЧЕНИКА	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА										
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж									
Број уписаних ученика	6	7	13	8	4	12	5	7	12	6	6	12	7	5	12	10	9	19	11	9	20	7	12	19	60	59	119
Број испитаних ученика	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укупно ученика у току школске год.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Укупно ученика крају полугодия	6	7	13	8	4	12	5	7	12	6	6	12	7	5	12	10	9	19	11	9	20	7	12	19	60	59	119

БРОЈ СТАРЕ УЧЕНИКА

РАЗРЕД	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА										
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж									
Општини (1 Успешно савладало)	2	6	8	7	2	9	3	5	8	4	6	10	4	1	5	4	6	10	4	7	11	2	9	11	28	36	64
Врло добри (1 савладало)	4	/	4	1	2	3	2	2	4	1	1	1	2	3	5	6	1	7	2	2	4	4	3	7	18	13	31
Добри (1 додатично савладало)	/	/	1	/	/	/	/	/	/	1	1	1	1	2	2	2	4	4	4	4	4	1	1	1	7	3	10
Повољни	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО са позитивним успехом	6	7	13	8	4	12	5	7	12	6	6	12	7	5	12	10	9	19	10	9	19	7	12	19	53	52	105

УСПЕХ УЧЕНИКА

НЕПОКОЛНИ СА ЈАКОМ СЛАБОМ	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА										
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж									
Недовољни са две слабе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Недовољни са три слабе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО са негативним успехом	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
НЕОЦЕЊЕНИ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

НЕОСТАВИ

НЕОСТАВИ	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Општини (1 Успешно савладало)	116	/	193	/	156	/	94	/	789	/	607	/	866	/	392	/	3313	/
Неопознати постојани	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО неопознати	116	/	193	/	156	/	94	/	789	/	607	/	866	/	392	/	3313	/

НЕОСТАВИ

НЕОСТАВИ	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		СВЕГА	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Општини (1 Успешно савладало)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Упор одбољеног старешине	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Упор одбољеног старијине	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Упор одбољеног млађа	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Упор директора школе	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Упор наставничког већа	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
УКУПНО израчунатих дисциплера	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ
Петар Ђ. Рајчевић
Млађи Страна

Табела 2. Извештај

Наставу је током 2017/2018. школске године похађало 119 ученика. Мушких 60, женских 59. Већ из ових података видљиво је да се број ученика у односу на протеклу 2016/2017. школску годину смањило за 5 ученика. Уписивање ни исписивање ученика за време године није било забележено (није се појављивало) ни у једном разреду.

Подаци о броју ученика по разредима су следећи: I свега 13 ученика (6 м, 7 ж), II свега 12 (8 м, 4 ж), III свега 12 (5м, 7 ж), IV свега 12 (6 м, 6 ж), V свега 12 (7 м, 5 ж), VI свега 19 (10 м, 9 ж), VII свега 20 (11 м, 9 ж), VIII свега 19 (7 м, 12 ж).

Успех по разредима: одлични (I успешно савладао) I разред 8 (2 м, 6 ж), II разред 9 (7 м, 2 ж), III разред 8 (3 м, 5 ж), IV разред 10 (4 м, 6 ж), V разред 5 (4 м, 1 ж), VI разред 10 (4 м, 6 ж), VII разред 11 (4 м, 7 ж), VIII разред 11 (2 м, 9 ж). Свега одличних (I успешно савладао) 64 (28 м, 36 ж); врло добри (I савладао) I разред 4 (4 м, 0 ж), II разред 3 (1 м, 2 ж), III разред 4 (2 м, 2 ж), IV разред 1 (1 м, 0 ж), V разред 5 (2 м, 3 ж), VI разред 7 (6 м, 1 ж), VII разред 4 (2 м, 2 ж), VIII разред 7 (4 м, 3 ж). Свега врло добрих (I савладао) 31 (18 м, 13 ж); добри (I делимично савладао) I разред 1 (0 м, 1 ж), II разред 0, III разред 0, IV разред 1 (1 м, 0 ж), V разред 2 (1 м, 1 ж), VI разред 2 (0 м, 2 ж), VII разред 4 (4 м, 0 ж), VIII разред 1 (1 м, 0 ж). Свега добрих (I савладао) 10 (7 м, 3 ж). Као и претходне године довољних од I до VIII разреда није било. Укупно са позитивним успехом 2017/2018. школске године оцењено је 105 ученика (59 м, 52 ж). Оценом недовољан са једном слабом оценом оцењен је само један ученик (м) у VII разреду. Због тога је један ученик са недовољним успехом приказан и у рубрици СВЕГА са недовољним успехом.

Нешто је већи број изостанака у поређењу са претходном школском годином. Међутим, ове школске године није било неоправданих изостанака. Било је свега изостанака 3313. По разредима: I – 116, II – 193, III – 156, IV – 94, V – 789, VI – 607, VII – 966, VIII – 392.

Као и претходне школске 2016/2017. године и ове 2017/2018. није изречена ниједна предвиђена дисциплинска мера (опомена, укор).

У школи је запослено 35 радника. Од тога броја 23 радника су укључена у наставни рад и 12 радника у остале послове ван наставе. Директор школе, поједини учитељи и наставници редовно похађају неке од понуђених семинара и предавања.

Познато је да су директори школе били Александар Ацо Поповић, Божо Милентијевић, Велимир Крстић. Велимир Крстић био је директор школе од 1981. до 2003. године, укупно 22 године. Садашњи директор Основне школе „Свети Сава“ у Жеровници је Стана Минић. На овој дужности је од 2003. године. Педагог је Јасмина Антић.

ЗАКЉУЧАК

У селу Жеровница код Звечана, на северу Косова, основна школа постоји од 1921. године. Иако је у то време радила у неадекватним просторним и другим условима, био је то својеврсни напредак у односу на претходни период кад су деца морала да пешаче у Бањску у којој је основна школа

отворена и почела са радом још 1913. године одмах по ослобођењу од турске власти. Залагањем родитеља и мештана овог насеља услови за рад школе постајали су све бољи и преплитали су се са пролазним ратним временима и уобичајеним тешкоћама. Школу су у почетку похађали само деца, касније се уписују и девојчице. Број школске деце из године у годину се повећавао да би од седамдесетих година 20. века почео да опада. Године 1970. било је 260 ученика. Тада су у појединим разредима формирана по два одељења. Након тога времена почиње постепено да опада број ученика. У једном периоду било их је 165. У последње две деценије процес смањивања броја ученика у школи још је израженији. Смањен наталитет, незапосленост и неизвесна политичка ситуација основни су разлози за то. Школске 2016/2017. школу „Свети Сава“ у Жеровници похађала су 124 ученика (63 м и 61 ж). Следеће 2017/2018. школске године било је 119 ученика (60 м, 59 ж).

Нова школска зграда из 1964. године редовно се одржава и пружа адекватне услове за несметан наставни рад. Сви ученици задовољни су условима у којима бораве за време наставног и ваннаставног рада и поступцима својих наставника који их уче. Скоро да и нема неоправданих изостанака из школе (2016/2017. била су 23 а 2017/2018. их није било). Из извештаја на крају другог полугодишта 2016/2017. и 2017/2018. школске године види се да није било потребе за изрицањем ни најлакше предвиђене дисциплинске мере ни према једном ученику.

ЛИТЕРАТУРА

- Bakovljević 1999: Milan Bakovljević. *Rečnik didaktike*. Beograd: Učiteljski fakultet Beograd.
- Вукадиновић–Богавец 2001: Зоран Вукадиновић – Милован Богавец. *Српска просвета и култура у Косовској Митровици 1836–1941*. Приштина / Лепосавић: Институт за српску културу; Призрен: Учитељски факултет Призрен / Лепосавић.
- Годишњи програм рада Основне школе „Свети Сава“ у Жеровници.
- Задужбине Косова и Метохије* 2016: *Задужбине Косова и Метохије: историјско, духовно и културно наслеђе српског народа*. Уређивачки одбор: Епископ рашко-призренски и косовско-метохијски Теодосије [и др.]. Призрен: Епархија Рашко-призренска и Косово-метохијска.
- Кораћ 1997: Станко Кораћ. „Велика сеоба Срба и њени одједи у поезији“. *Патријарх српски Арсеније III Чарнојевић и Велика сеоба Срба 1690. године*. Припремио и уредио за штампу Градимир Станић. Београд: Свети архијерејски синод Српске православне цркве, 167–180.
- Mikanović 2017: Brane Mikanović. *Osnove pedagogije*. Banja Luka: Filozofski fakultet Banja Luka.
- Парлић Божовић 2015: Јасна Парлић Божовић. *Историја и развој педагошких идеја у Србији*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.
- Пелевић 2005: Борислав Пелевић. *Кроз историју Косова и Метохије од VI до XXI века*. Београд: „Евро“

- Петровић 2004: Миодраг Петровић. *Законоправило Светиога Саве на српскословенском и српском језику*. Краљево: Епархија жичка / Манастир Жича.
- Петровић 2013: Миодраг Петровић. *Црквеноірађански значај Законоправила Светиога Саве*. Београд: Др Миодраг М. Петровић.
- Трнавац 2012: Недељко Трнавац. *Лексикон историје педагогије српског народа*. Београд: Завод за уџбенике.
- Ур. Пијановић 2014: *Лексикон образовних термина*. Уредник Петар Пијановић. Београд: Учитељски факултет.
- Урошевић 2006: Атанасије Урошевић. *Косово*. Приштина: НУБ „Иво Андрић“; Београд: Завод за издавање уџбеника и наставна средства.
- Фекете–Терзић и др. 2005: Егон Фекете, Богдан Терзић, Драго Ђушић. *Српски језички савейник*. Београд: Службени лист Србије и Црне Горе: Српска школска књига.
- Чановић 1976: Светозар Чановић. *Српске школе на Косову у XIX веку*. Приштина: Јединство.

Petar Đ. RAJČEVIĆ

THE PRIMARY SCHOOL "SAINT SAVA" ŽEROVNICA

SUMMARY

In the periods of peace and freedom Serbian nation has tried to organize all spheres of social life in order to improve its young generations, the whole population and building up of the country in accordance with time needs. It has proven to be like that in the case of opening the primary school in Žerovnica near Zvečan, after the World War I. The primary school in this place began with its work in 1921. in the premises of the private owner. It is clear, therefore, that there were no even basic conditions necessary for work. They had to be created "by the way". That is the reason why there were not many pupils even at the time. It is well known that in 1921. there were 19 school boys from the area of Žerovnica, Banov Dol, Sendo and other surrounding villages. As the pupils had to go to school to Banjska until then, this presented an improvement and a relief for children and their parents as well. Until the beginning of the World War II a new school building was built including the flat for the teacher. The school was opened in 1925. It had a large classroom, wide hall and a flat for the teacher. In that school building in the school year 1940/1941. 63 pupils attended the classes out of which there were 25 girls. During the World War II the difficulties are appearing and everything accompanying the war. In 1964. the constructions of new school building were completed, so the teaching had been going on the premises, with occasional renovation, until the present day.

Key words: Žerovnica, Primary school, Saint Sava, pupil, teacher.